

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**Інтернаціоналізація вищої освіти України
в умовах полікультурного світового простору:
стан, проблеми, перспективи**

МАТЕРІАЛИ ПІ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІИ

(Маріуполь, 18-19 квітня 2018 року)

МАРІУПОЛЬ
МДУ
2018

УДК 378.014.53(477)

ББК 74.48.я43

I-73

Відповідальні редактори: д.ф-м.н., проф. **М. Стріха**; чл.-кор. НАПН України, д.пед.н., проф. **О. Топузов**; **І. Стокоз**; чл.-кор. НАПН України, д.політ.н., проф. **К. Балабанов**

Члени редколегії: проф. **Х. Бакірдіз**; акад. НАН України, чл.-кор. НАПН України, д.соціол.н., проф. **В. Бакіров**; д.філол.н., проф. **О. Бондарева**; д.е.н., проф. **О. Булатова**; проф. **К. Іллюмінаті Поркарі**; проф. **В. Карайоргіс**; д.політ.н., проф. **С. Корнеа**; **О. Кочурін**; д.філос.н., с.н.с. **С. Курбатов**; акад. НАПН України, д.е.н., проф. **А. Мазаракі**; **Н. Оксенчук**; д.політ.н., проф. **І. Оніщенко**; д.філол.н., проф. **О. Павленко**; чл.-кор. НАПН України, д.філос.н., проф. **П. Саух**; к.ю.н. **М. Семенишин**; к.політ.н., проф. **М. Трофименко**; д.соціол.н., проф. **С. Щудло**.

Рекомендовано до друку Вченою радою
Маріупольського державного університету
(протокол № 9 від 28.03.2018)

УДК 378.014.53(477)

ББК 74.48.я43

I-73

Інтернаціоналізація вищої освіти України в умовах полікультурного світового простору: стан, проблеми, перспективи : матер. II міжнар. наук.-практ. конф., м. Маріуполь, 18-19 квітня 2018 р. – Маріуполь : МДУ, 2018. – 646 с.

Збірник містить тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Інтернаціоналізація вищої освіти України в умовах полікультурного світового простору: стан, проблеми, перспективи», які різнобічно висвітлюють питання інтернаціоналізації вищої освіти; розглядаються фактори, що впливають на створення нових можливостей і підвищення доступності вищої освіти та забезпечення її якості; окремо приділено увагу проблемам нормативно-правового забезпечення розвитку міжнародного співробітництва в сфері вищої освіти України, академічній мобільності, розвитку лідерського потенціалу університетів і конкурентоспроможності сучасних вишів в умовах глобалізації; розглядаються проблеми підготовки вчителя Нової української школи. Видання адресоване науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти.

Lack of the unified nationwide educational system was and still remains the most important peculiarity of would-be teachers' professional training. Each of the federal states has its own characteristic features of training, having inherited the division into two phases – theoretical and practical. Would-be teachers of foreign languages are prepared for specialized, professional real school or gymnasium.

Modern German model of would-be teachers training is in the final transitional stage based on the standards of Bologna process concerning two levels of training which results in the conferring of two degrees: Bachelor of Education and Master of Education. There are three main trends in foreign languages teachers training:

- requirements of professional training;
- introduction of complementary subjects into the curriculum in order to increase professional opportunities of would-be foreign languages teachers;
- admission to work positions of only those foreign languages teachers who were trained at one of the levels in the country of native speakers.

Theoretical education of would-be teachers in Germany is proved by the first state scientific examination. Preparation for theory and practice of teacher's specialty results in the second state examination. The motto «There should be nothing in science that has no deal with practice, there should be nothing in practice that is not substantiated by science», which has been known since 1843 is successfully implemented in the pedagogical educational institutions of Germany.

Application of various pedagogical programmes of the European Union in Germany is aimed at the improvement of professional training of foreign languages teachers according to European standards.

Two-phase model of training of would-be teachers is criticized by some scholars nowadays, but its content is estimated according to such final results as high professional skills of young teachers and high status of the profession of a teacher in the society.

References

1. Козак Н. В. Дидактичні основи професійної підготовки майбутніх учителів у ФРН. (друга половина XVIII – кінець XX ст.) : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 Тернопіль, 2000. 211 с.
2. Пуховська Л. П. Професійна підготовка вчителів у Західній Європі: спільність і розбіжності : монографія. Київ, 1997. 179 с.
3. Хомич Л. О. Професійно-педагогічна підготовка вчителя початкових класів. Київ, 1998. 200 с.
4. Хрестоматія з історії держави і права зарубіжних країн: навчальний посібник для юридичних навчальних закладів і факультетів. Київ, 1998. Т. II. 608 с.
5. Führ Ch. Deutsches Bildungswesen seit 1945. Bonn 1996. 342 s.
6. Führ Ch. Schulen und Hochschulen in der BRD. Böhlau 1989. 277 s.
7. Rutschky K. Deutsche Schul-Chronik Lehren und Erziehen in vier Jahrhunderten. München, 1991. 260 s.

Рокіцька Н. В.

ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА В НІМЕЧЧИНІ: АСПЕКТИ РОЗВИТКУ

У тезах розглядаються аспекти становлення і розвитку педагогічної освіти в Німеччині. Зазначено, що етапи організації професійно-педагогічної підготовки, її сутності розроблялись і здійснювались органами управління освітою на території кожної із земель Німеччини зокрема. Окреслено, що ця підготовка впродовж століть забезпечувалась цілеспрямованою державною підтримкою. З'ясовано, що вагомий внесок у справу підготовки педагогічних кадрів зробили як німецькі університети разом зі створеними при них педагогічними семінаріями, так і окремі вчительські семінарії.

Ключові слова: педагогічна освіта, учительська семінарія, освітня політика, реформування, модель підготовки вчителів в Німеччині.

УДК 378.091.2-051:94(477)

Романцов В. М.

КОНЦЕПЦІЇ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ СУЧАСНИХ ЗАРУБІЖНИХ ВЧЕНИХ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ ІСТОРИКІВ У КОНТЕКСТІ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У тезах висвітлюються питання щодо ролі зарубіжних вчених у формуванні сучасної концепції історії України. Розглядаються погляди провідних закордонних українців М. фон Гагена, С. Екельчика, А. Каппелера, П.-Р. Магочія, С. Плохія, О. Субтельного у співвідношенні з концепціями сучасних істориків в Україні. Аналізується питання впровадження концепцій історії України сучасних зарубіжних вчених у фаховій підготовці істориків у контексті інтернаціоналізації вищої освіти.

Ключові слова: концепція історії України, сучасні зарубіжні вчені, фахова підготовка істориків, інтернаціоналізація вищої освіти.

Упродовж XIX – XX ст. в українській історіографії формувалося кілька концепцій висвітлення історії України (дворянсько-автономістська, народницька, народно-державницька, державницька, псевдомарксистська радянської доби). Слід зазначити, що кожна з них відчувала на собі певний

вплив того чи іншого зарубіжного історіософського напрямку (просвітницького, романтичного, позитивістського, неоромантичного, деяких інших). Це було обумовлено особливостями становлення української історичної науки за умов відсутності національної державності, що гальмувало наукові пошуки істориків. А, з іншого боку, це засвідчувало наявний зв'язок української історіографії з європейською історичною наукою.

Після проголошення незалежності України склалися сприятливі історичні та історіографічні умови для розвитку історичних досліджень. Характеризуючи ці обставини, О. Субтельний зазначає: «Причини цього великою мірою політичні. По-перше, падіння СРСР, а з ним і занепад советської історіографії, знесли ідеологічні та концептуальні бар'єри, що не давали розвиватися історичним дослідженням так, як це відбувалося в інших частинах світу. По-друге, з виникненням незалежної Української держави стала необхідною національно-орієнтована українська історіографія. І, по-третє, самі масштаби та геополітичне значення України привели до того, що українці та неукраїнці більше уваги присвячують своєму минулому» [8, с. 31].

У цей час актуальним стало питання про формування модерної концепції висвітлення історії України. Протягом останніх трьох десятиліть не припиняється наукова дискусія істориків в Україні та за кордоном щодо цієї надзвичайно важливої наукової проблеми. Позиція зарубіжних істориків-україністів щодо цього питання становить великий науковий інтерес, враховуючи те, що вони спираються на новітні методологічні підходи і політично не заангажовані. О. Субтельний звернув увагу на те, що від часу проголошення незалежності України «дуже зріс вплив не українців на українську історіографію» [8, с. 36].

Велику увагу поширенню за кордоном історичних знань про Україну приділяє А. Каппелер, який є автором низки праць з історії нашої країни. У цьому контексті він був організатором кількох міжнародних наукових конференцій за участю зарубіжних та українських істориків. Німецько-австрійський вчений вказує на безпосередній зв'язок української історії та сучасності, на необхідність враховувати особливості регіональної історії в політичному розвитку сучасної України, у процесах її націотворення, яке ще не завершено. А. Каппелер відзначив певний парадокс української історіографії, в якій хоча і «переважає національний наратив, специфічних досліджень націотворення, формування національної свідомості та національних рухів все одно дуже мало» [3, с. 19].

Ще на зорі української незалежності американський історик М. фон Гаген поставив питання: чи має Україна свою історію? [10]. Фактично мова йшла про те, якою вчені бачать історію України, її сучасну концепцію. Зарубіжні історики висловили думку про те, що існує певна тенденція продовжувати розвивати національну історію, хоча це обмежує наукові можливості українських істориків. О. Субтельний у зв'язку з цим зазначає: «Сьогодні домінантною парадигмою в українській історіографії є національний наратив. Якщо взяти до уваги те, що такий підхід у советські часи притискали, то історики просто наздоганяли те, чого не допрацювали. На жаль, представники цього дослідницького напрямку майже не презентували нових творчих планів і методології» [8, с. 34].

С. Єсельск [1; 2; 9], С. Плохій [5; 6; 7], П.-Р. Магочій [4] вважають за правильне відійти від національної концепції, а натомість концентрувати увагу на використанні більш різноманітних модерних методологічних підходів.

С. Єсельчик звернув увагу на те, що в історичній науці нещодавно з'явилося поняття постпам'яті, «яке змушує ... запитати, чи актуальне воно для України? Можливо, в нас немає пам'яті, лінійної, цілісної, наскільки її можна назвати пост-? Можливо, ця відсутність пам'яті повертає нас в одну й ту саму часову площину? Це поняття дуже цікаве тим, що в ньому підкреслюється роль культурної пам'яті, вихованої через підручники, через книжки» [9]. Історик також відзначає, що «у західній науці тепер не вважають революції, що сталися після Першої світової, значними віхами історії. Більшість науковців тепер вважає, що політична модерність прийшла разом із Першою світовою війною, разом із трансформацією суспільства, що відбулася разом із багатьма іншими процесами» [9].

С. Плохій зазначає, що «у перебігу націоналізації української минувшини поза увагою залишилися не тільки важливі аспекти територіальної та культурної історії, а й чимала кількість етнічних українців» [7, с. 6]. П.-Р. Магочій відстоює думку про необхідність висвітлювати історію України не лише як історію українців, але й розглядати в поліетнічному контексті історію всіх народів, які населяють Україну. Він звертає увагу на «так званий територіальний, або багатокультурний підхід. Оскільки українську землю до сьогодні населяють різні народи, то їхні історії та культурні здобутки і складають український історичний процес» [4, с. 11].

На думку зарубіжних вчених все більше звертають увагу історики в Україні. Упродовж останніх двох десятиліть вони демонструють активне залучення до дослідження питань історії України модерних методологічних підходів, засвоєних зарубіжними колегами. Проте за сучасних умов неможливо і неправильно буде повністю відкинути національний наратив. Дискусії з цього питання продовжуються і вони мають конструктивний характер. Цьому сприяє інтернаціоналізація вищої освіти.

Список використаної літератури

1. Екельчик С. История Украины. Становление современной нации. Київ, 2010. 400 с.
2. Екельчик С. Поєднуючи минуле і майбутнє: українське історіописання після здобуття незалежності. URL: <http://historians.in.ua/index.php/institutsiji-istorichnoji-nauki-v-ukrajini/828-serhii-yekelchuk-poiednuichy-mynule-i-maibutnie-ukrainskeistoriopysannia-pislia-zdobuttia-nezalezhnosti> (дата звернення: 17.03.2018)
3. Каппелер А. Громадянська чи етнічна нація. Зауваги з теорії та історіографії. *Україна. Процеси націотворення* / упор. А. Каппелер. Київ, 2011. С. 13–28.
4. Магочій П.-Р. Ілюстрована історія України. Київ: Критика, 2012. 446 с.
5. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності. Харків, 2016.
6. Плохій С. Між історією та нацією: Павло Роберт Магочій і переосмислення української історії. *Критика. Міжнародний огляд книжок та ідей*. 2011. Ч. 9–10. С. 27–30.
7. Плохій С. Якої історії потребує сучасна Україна? *Український історичний журнал*. 2013. № 3. С. 4–12.
8. Субтельний О. Від советського до національного: тенденції в написанні історії України з 1991 р. *Україна. Процеси націотворення* / упоряд. А. Каппелер. Київ, 2011. С. 31–38.
9. Яковленко К. Сергій Екельчик: «якщо «колоніальний», значить, ми не були відповідальні за минуле»: інтерв'ю. URL: <http://www.korydor.in.ua/ua/stories/sergij-yekelchuk-pamjat-reprezentacija-kultura.html> (дата звернення: 17.03.2018).
10. Hagen Mark von. Does Ukraine Have a History? *Slavic Review*. 1995. Vol. 54. № 3. P. 658–673.

V. Romantsov

MODERN FOREIGN SCIENTISTS CONCEPTIONS OF UKRAINE'S HISTORY IN PROFESSIONAL PREPARATION OF HISTORIANS IN THE CONTEXT OF INTERNATIONALIZATION OF HIGHER EDUCATION

The thesis highlights the role of foreign scientists in shaping the modern concept of Ukrainian history. There are views of leading foreign Ukrainian scientists E. Wilson, M. von Gagen, S. Yekelchik, A. Kappeler, P.-P. Magochiya, S. Plokhia, O. Pritsaka in relation to the concepts of modern historians in Ukraine. The thesis analyzes the implementation of the concepts of Ukrainian history of modern foreign scholars in the professional preparation of historians in the context of internationalization of higher education.

Keywords: concepts of the Ukraine's history, modern foreign scientists, professional preparation of historians, internationalization of higher education.

УДК 378.091.313

N. Saitarli

THE IMPORTANCE OF USING INTERACTIVE METHODS IN HIGHER EDUCATION

In active training, priority is given to interactive methods. The purpose of the article is to demonstrate the importance and applicability of interactive methods in higher education as they are still insufficiently used by teachers. It has been emphasised that interactive methods are practice-oriented and promote developing students' practical skills.

Keywords: traditional educational process, active learning, interactive method.

Adult participants in the training courses learn «to know how to act». They learn how to solve, or examine concrete problems, trying to apply their knowledge in everyday personal practice. They value time and tend to use it rationally. Therefore, it is necessary for them to acquire thorough and effective methods of solving the problem, and staff needs to know them well and how to apply.

In other words, the training is desirable to be active. Learning is based on interaction. It should be noted that if students have the opportunity to gain additional skills in an educational institution for effective communication, receiving messages, conducting conversations, then the overall usefulness of the interactive learning is substantially increased [1].

In active training, priority is given to interactive methods. The purpose of the article is to demonstrate the importance and applicability of interactive methods in higher education. The central issue of this article is the indicator of insufficient use of interactive methods by teachers. So, although interactive methods are not a new word in education, most students and teachers are more or less familiar with them, but unfortunately, they are not used fully. Sometimes, these techniques are perceived as a kind of extra, without which you can do. It often takes a place only in practical classes, experimental (innovative) programs and courses. We believe that, for more effective perception of the course, interactive methods should be used not only in practical exercises, but also in the traditional educational process – through lectures and seminars, including the theoretical disciplines. This conclusion was made, based on an analysis of the experience of other countries in this field [2]. Experience, which proves that the possession of interactive techniques and forms of work can be useful during not only the lectures and courses, but also directly during the professional activities. Using interactive methods, based on learning through action, are reproduced on situations, relationships, tasks, typical for the daily work of a specialist (for example, a lawyer). In particular, the technique of problem solving, small group work, simulations, can be used in the work of the company, department, etc. In our opinion not only theory is important for students, but also its application in practice.